

'El creixement és la causa de fons de la crisi'

ALBERT
PUNSOLA

(/AUTOR/ALBERT-

PUNSOLA-44)

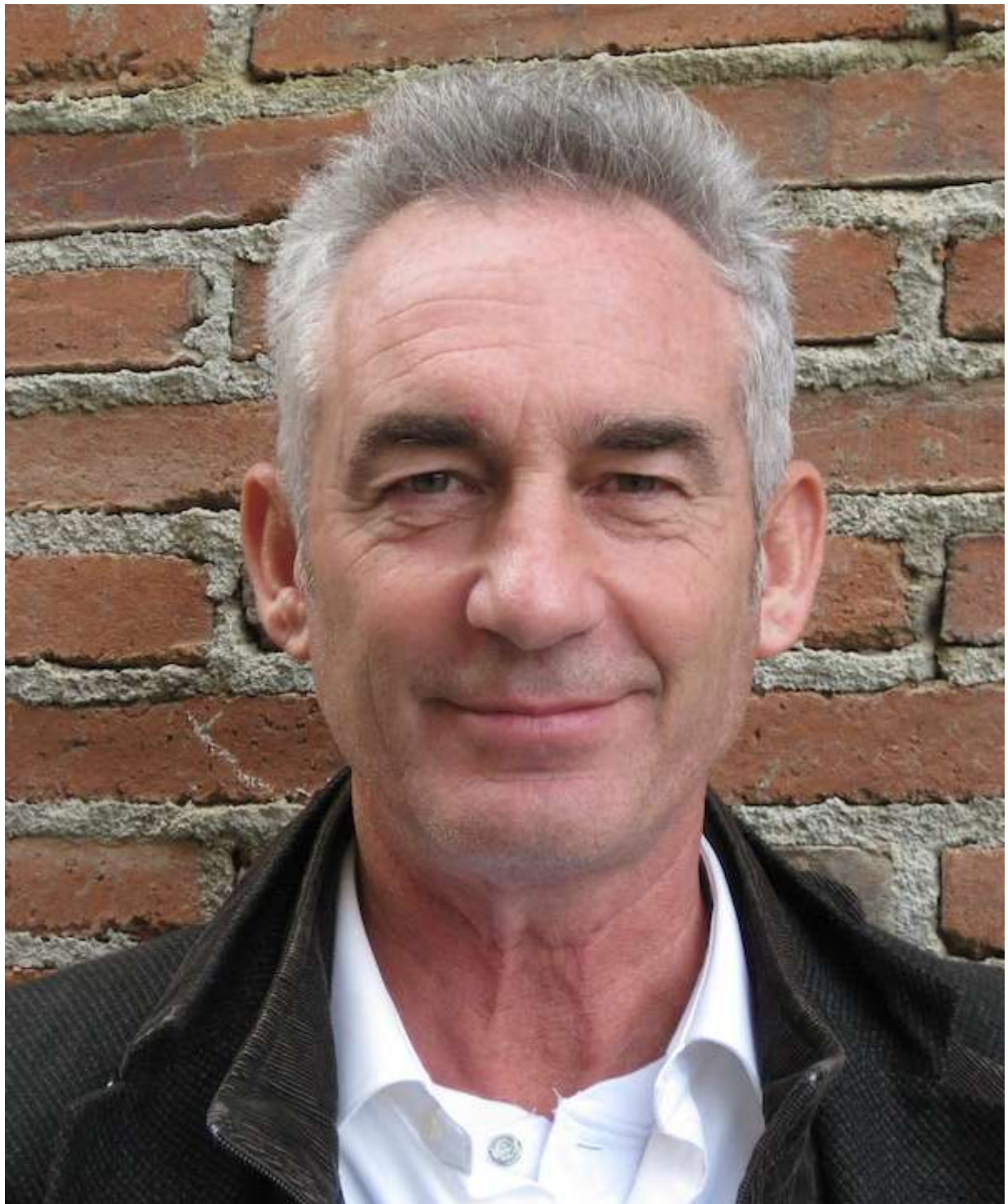
Periodista

Sostenible.cat

30/01/2012

Tim Jackson és professor de desenvolupament sostenible a la Universitat de Surrey (Regne Unit) i director del grup de recerca sobre estils de vida, valors, i medi ambient (RESOLVE (http://resolve.sustainablelifestyles.ac.uk/) en l'acrònim anglès). Aquest grup assessora al govern britànic i a altres executius del

món
en

polítiques relacionades amb el comportament ciutadà en relació a l'energia. Jackson ha visitat Barcelona per presentar el seu darrer llibre *Prosperity Without Growth*, editat en castellà per Icaria i Intermón Oxfam. La seva tesi és tot un repte: no sortirem de la situació en què ens trobem sense una nova economia on el benestar es desvinculi del creixement. Tim Jackson no defineix completament el nou model, però dóna pistes de quins han de ser-ne els elements constitutius.

La consciència de que el creixement no pot ser il·limitat en un planeta finit no és nova. El 1972 el Club de Roma ja ho va posar de manifest amb *The limits to growth*. Quaranta anys després, què s'hi pot afegir?

Una de les qüestions que em vaig plantejar en escriure el meu llibre és per què les coses no han canviat a partir d'aquesta constatació. Ja coneixíem en aquell moment els fets bàsics de la sostenibilitat, però en tot aquest temps no hem estat capaços ni tan sols d'enfocar correctament els temes. El llibre planteja per què això és tan difícil de fer. El que podem afegir el 2012, com a novetat, és la rellevància de la ciència econòmica per a la sostenibilitat, un aspecte que aleshores no era tan clar.

Quina direcció ha agafat l'economia en les últimes dècades?

La direcció de mantenir el creixement en marxa tant ràpid com sigui possible. I això ha passat perquè existeix un convenciment molt profund de que una economia que no creix constantment ens porta a un món poc confortable a punt del col·lapse. Aquest convenciment porta a un dilema molt complicat perquè, per una banda, sabem que la natura planteja uns límits però, per l'altra, ningú no vol que l'economia s'enfonsi i ens retorni a la pobresa.

(F)

Per sortir d'aquest aparent atzucac, vostè proposa una nova definició de prosperitat.

Així és. Un dels punts més importants en tota aquesta reflexió és preguntar-se què vol dir exactament la prosperitat. No és un concepte simple perquè està construït amb desitjos i esperances, amb una idea de viure bé ara i sobretot en el futur. Per tot plegat em sembla molt estrany que s'hagi volgut mesurar la prosperitat només amb el nivell de renda. La prosperitat està relacionada amb el conjunt de condicions que ens permeten viure bé. I per tant si volem redefinir la prosperitat ens hem de preguntar quines són aquestes condicions. Algunes són materials, com les cases, la roba, el menjar. Però moltes d'altres són immaterials, com el sentit d'allò que fem, l'habilitat de participar en la comunitat, la força dels nexes comunitaris. Filòsofs, psicòlegs, religiosos, i jo afegiria moltíssimes persones normals i corrents, han arribat a aquesta conclusió. Per tant, d'entrada, la peça bàsica per construir una nova economia és la redefinició de la prosperitat en aquests termes.

Hi ha una idea molt estesa de que la crisi que avui patim ha estat causada per la irresponsabilitat, la manca de sentit del risc, les males pràctiques professionals, però en el seu llibre vostè diu que ha estat provocada pel creixement. Ho pot explicar?

No negaré que les causes que vostè enumera formen part de les arrels de la crisi. El que passa és que, si hi hagut avarícia, irresponsabilitat i males pràctiques, és perquè la finalitat més important era que l'economia no parés de créixer. El creixement és la causa de fons. La desregulació dels mercats financers i l'estímul del consum desaforat, amb el consegüent encoratjament a contreure més i més deute, van portar a una situació insostenible que ha acabat com ja sabem. Es pensava, erròniament, que l'expansió de la despesa podria aguantar de manera indefinida sense cap problema. Però el creixement del crèdit i el deute tenen uns límits més enllà dels quals arriba inevitablement la inestabilitat. Estem, doncs, en una crisi de creixement.

(F)

I aleshores, com ha de ser una economia de prosperitat sense creixement? Quins serien els seus elements més destacats?

Cal fer un procés de transició cap a una economia d'aquest tipus, però prèviament hem de dibuixar les característiques principals del nou escenari. Una d'elles és el funcionament de la inversió, que fins ara

s'ha fet pensant en la immediatesa i en un retorn de beneficis el més ràpid possible, buscant sempre la novetat en els productes per fer-los atractius i col·locar-los de seguida en el mercat. Les conseqüències d'aquest concepte d'inversió són el consum de recursos sense límits i la degradació de l'entorn, ja que el benefici immediat passa per davant de tot. La inversió en la nova economia ha d'adoptar un *tempo* més lent, de manera que el retorn pels inversors es contempli a mitjà i llarg termini. I segon, però no menys important, s'ha d'orientar en un sentit sostenibilista, posant el capital en tecnologies baixes en carboni, i en infraestructures relacionades amb energies renovables, i també en aspectes immaterials que permetin a les comunitats humanes millorar la seva vida en termes qualitatius.

Una altra característica de la nova economia és la redefinició del que ha de fer una companyia. Fins ara ha estat molt clar: ampliar al màxim el seu mercat i fer cada vegada més productes, més ràpid i el més barat possible. Aquest és un model patològic que porta igualment a un excés de consum, a més pressió sobre els recursos i, a sobre, no és satisfactori per a les persones. Les empreses han de focalitzar la seva activitat en el benestar de les comunitats. A banda de les necessitats materials, no és difícil identificar una sèrie d'àmbits de desenvolupament com: la salut, l'educació, els serveis socials, la protecció dels parcs i l'entorn natural, la rehabilitació a fons de tots els edificis.

(F)

Aquest desenvolupament es faria millor en una economia menys globalitzada i més centrada en el món local?

L'extrema globalització que vivim és clarament disfuncional perquè comporta enormes volums de transaccions financeres que desestabilitzen amb molta facilitat les economies locals. I per fer un sol producte tot sovint han de circular gran quantitat de materials entre un continent i un altre. Tot això té un gran impacte en el medi. En aquest sentit caldria reduir la globalització però això no exclou el comerç internacional responsable ja que és evident que alguns productes es fabriquen millor en un lloc que en un altre. L'economia local, això sí, ha de cobrar importància.

(F)

Per fer possible algunes de les línies d'acció que suggereix no hi ha cap altra alternativa que marcar unes limitacions. Quin tipus d'autoritat ha de marcar-les?

Per mi és un aspecte secundari ara mateix definir quin tipus d'autoritat ha de tenir aquesta responsabilitat. El que vull dir en el llibre és que, si ets el govern d'un país, has de saber que la teva economia es basa en la disponibilitat de certs recursos, i has de preveure que aquests recursos hi seran l'any que ve i el següent. Una administració a la qual se li escapi el coneixement de la disponibilitat dels recursos o el fet que tindran un preu exorbitant es trobarà tard o d'hora amb un problema. Igualment passa, a un altre nivell, en una empresa que tingui incertesa sobre els seus proveïdors. Una economia que no articula un mètode de comptabilitat, amb una base de dades sobre els recursos que utilitza, és una economia sense garanties de futur.

Podria arribar a ser el "comptable de recursos" un perfil amb molta sortida professional?

Sí. Necessitem feines com aquestes en el futur, perquè una de les raons que porten a la degradació ambiental és no saber prou bé què està passant amb els recursos.

¿Creu que estudiants d'economia i d'empresarials pensen en aquests termes?

Alguns continuen com si no passés res, *business as usual*. Però també he de dir-li que, des de que va sortir el meu llibre, molts estudiants d'econòmiques i empresarials m'han fet saber el seu interès en explorar idees per construir una nova economia. Han rebut una formació amb les idees de sempre, però ara es veuen confrontats a una crisi de dimensions mai vistes, així que tenen fam de respostes i de canvi. No creuen que el que està passant es pugui solucionar amb fórmules ja conegudes. I alguns professors s'estan replantejant la manera d'ensenyar l'economia com a conseqüència de tot això.

(F)

Aquestes qüestions són de la màxima importància però ¿no té la impressió de que els països en vies de desenvolupament se'n poden desentendre perquè encara estan en la fase de guanyar un cert benestar material?

Bé, està clar que no hi ha prou recursos, ni matèries primeres, ni boscos, ni biodiversitat que puguin suportar 9.000 milions de persones consumint al ritme del món occidental d'aquí a unes dècades. Això implicaria una economia que hauria de multiplicar per sis la mida de l'actual el 2050, i per 16 cap al 2100. Simplement és inviable. Malgrat el que li acabo de dir, la feina dels països més rics no ha de ser persuadir als que s'estan desenvolupant que no ho facin. La nostra prioritat ha de ser transformar les nostres economies en un model que no requereixi creixement il·limitat. És perfectament legítim que els països endarrerits vulguin aspirar un estàndard de benestar material mínim que ara no tenen perquè històricament no els han pogut assolir.

Creu realment que una economia sostenible és possible?

El que crec realment és que és necessària. Les dinàmiques de l'economia vigent en aquests moments no només ens porten al col·lapse ecològic sinó a l'econòmic i al social.

Tal com estan les coses, s'atreviria a dir quin col·lapse arribarà abans?

Amb molta probabilitat l'econòmic i el social. En certa manera podríem estar veient el principi d'aquesta situació. Però les arrels de tots els col·lapses són les mateixes. En realitat, economia, ecologia i societat estan completament interconnectades. De fet, la crisi del 2008 té una forta base ambiental ja que un dels desencadenants va ser l'alça del preu del petroli. Bé, del petroli en parla tothom, però en el futur podríem tenir noves crisis que tinguin com a detonant l'escassetat d'altres recursos. Estic pensant en les terres rares, que són clau per la indústria electrònica, o en els fosfats, absolutament vitals pels fertilitzants.

Què en pensa del concepte *décroissance* de Serge Latouche?

La primera vegada que vaig sentir el terme *décroissance* vaig pensar que es tractava d'una proposta alternativa molt articulada, però quan vaig escoltar a Serge Latouche me'n vaig adonar que la seva intenció no era tant construir un sistema alternatiu com *deconstruir* l'imaginari dominant pel que fa al creixement. El decreixement és en aquest sentit un concepte filosòfic, no econòmic. I ens fa falta molt de coneixement econòmic per dissenyar un sistema basat en el no creixement.

Etiquetes: [Món](#) (/etiquetes/mon)

Share 0

Tuit

 (<https://plus.google.com/share?url=https%3A//www.sostenible.cat/entrevista/el-creixement-es-la-causa-de-fons-de-la-crisi-1>)

 (<https://www.sostenible.cat/print/entrevista/el-creixement-es-la-causa-de-fons-de-la-crisi-1>)

Relacionats

Butlletí

Correu electrònic *

Subscriu

[Enviaments anteriors](#) (/newsletter/sostenible)

(/)

Revista de la **xarxa** de ciutats
i pobles cap a la sostenibilitat

**Diputació
Barcelona**

(<http://www.diba.cat>)

Arxiu (/arxiu)

Continguts per categoria (/tagclouds/chunk/3)

Continguts per etiqueta (/tagclouds/chunk/1)

Continguts per municipi (/tagclouds/chunk/2)

Avís legal (<http://www.diba.cat/avislegal>)

Contacte (/formulari/contacte)

RSS (<https://www.sostenible.cat/pagina/rss#overlay-context=>)

(<https://www.facebook.com/Sosteniblecat-146513494888>)

(<http://www.twitter.com/xarxasost>)

(<http://youtube.com/xarxasost>)

([rss.xml](#))